

структурних характеристик і відношень відомих суб'єкту шлюбних пар, які, згідно закономірностей подружньої сумісності, не є оптимальними для благополучного подружнього життя із суб'єктом [4, с.6].

Реально сумісний образ майбутнього шлюбного партнера – це ідеальне суб'єктивне уявлення особистості про психофізичні, психофізіологічні, психологічні, соціально-психологічні та духовні риси бажаного подружнього партнера, яке формується відповідно до закономірностей подружньої сумісності. Виникає внаслідок інтеріоризації та відображення ознак, структурних характеристик і відношень відомих суб'єкту шлюбних пар, які, згідно закономірностей подружньої сумісності, є оптимальними для благополучного подружнього життя із суб'єктом [4, с.6].

Висновки. Отже, підходи до розуміння категорії образу в психології дуже різні. В рамках психоаналітичного напрямку образ вперше стає предметом глибокого теоретичного осмислення. Представники когнітивного підходу аналізують уявні образи в контексті питання про принципи і механізми збереження і відтворення інформації в пам'яті. Образ виконує функцію медіатора, сполучної ланки між внутрішнім світом і світом зовнішніх об'єктів, що полегшує побудову асоціативних зв'язків і впорядковує збережену в пам'яті інформацію.

Образ постає як феномен, який породжує і описує психічну реальність. Так, з одного боку, він дозволяє побачити специфіку процесу відображення на різних рівнях психічної організації людини. З іншої позиції вивчення образу, поміщеного в простір свідомості, - це інтегральний продукт взаємодії людини з реальним світом, що розкриває основні функції психіки, її активне діяльне начало.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у розкритті гендерних відмінностей у становленні образу майбутнього подружнього партнера у студентському віці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белобрыкина О. А. Взаимосвязь самооценки и идеального образа любимого человека в ранней юности / О. А. Белобрыкина, Н. А. Москвина // Мир науки, культуры, образования. – 2009. – № 7 (19). – С. 240-244.
2. Гавриловська К. П. Психосемантичні характеристики образу майбутнього шлюбного партнера у свідомості закоханих / Гавриловська К. П., Баранчук О. І. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». – 2016. – № 2. – С. 31-36.
3. Коростелева Т. А. Проблематика изучения образа партнера в добрачных отношениях юношей и девушек / Т.А.Коростелева // Молодой ученый. – 2014. – №7. – С. 266-270.
4. Мацюк В. В. Психологічні механізми формування у молоді образу майбутнього шлюбного партнера [Текст] : автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / Мацюк Вікторія Вікторівна ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2009. - 18 с.
5. Нартова-Бочавер С.К. Дифференциальная психология / С.К. Нартова-Бочавер. – М.: Флинта, 2008. – 280 с.
6. Полищук Е.А. Подходы к пониманию категории образа в психологии [Электронный ресурс] / Е. А. Полищук // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. - Электрон. журн. - Курск, 2006-2014. - Режим доступа: <http://www.jurnal.org/articles/2010/psih11.html>. - 22.08.2014.
7. Портницька Н. Ф. Образ майбутнього подружнього партнера у свідомості юнок з різним досвідом дошлюбних стосунків / Н. Ф. Портницька, І. О. Долінчук // Молодий вчений. – 2015. – № 1(2). – С. 169-172. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_1\(2\)_41](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_1(2)_41).
8. Солсо Р. Когнитивная психология / Р. Солсо. – СПб: Питер, 2006. – 589с.
9. Смирнов С.Д. Мир образов и образ мира /С.Д. Смирнов // Вестник Моск. ун-та. Серия 14 «Психология». – 1981. – № 2. – С. 15–29.
10. Фрейд З. Психология бессознательного / З. Фрейд. – СПб.: Питер, 2007. – 400 с.
11. Шульц Д.П. История современной психологии / Д.П. Шульц, С.Э. Шульц; пер. с англ. А.В. Говорунов, В.И. Кузин, Л.Л.Царук; под ред. А.Д. Наследова. – СПб.: Изд-во «Евразия», 2002. – 532 с.
12. Юнг К.Г. Проблемы души нашего времени / К.Г. Юнг. - СПб.: Питер, 2002. - 352 с.

Свистун Н.

Науковий керівник – доц. Васильківська Н. А.

ПРИСЛІВНИК ЯК ЗАСІБ ЗВ'ЯЗНОСТІ ТЕКСТУ

Формування соціально активної і духовно багаті особистості неможливе без озброєння її вміннями та навичками володіти мовою. Тому одним із найголовніших завдань початкової ланки шкільної освіти є формування у молодших школярів мовленнєвих навичок, умінь будувати зв'язні висловлювання, в яких учні змогли б застосувати набуті знання.

Тривалий час питання про те, як вчити молодших школярів з'єднувати речення у зв'язне висловлювання, дотримуючись мовних норм, у методиці не розглядалось. Під час навчання писемного монологічного мовлення головна увага приділялась логіко-смісловій та композиційній побудові, у той час як власне мовна організація роботи залишалась поза увагою. Це призвело до того, що учні не оволодівали вміннями самостійно творити текст.

У дослідженнях методистів (В.І.Бадер, Л.О.Варзацька, М.С.Вашуленко, Д.М.Кравчук, Т.О.Ладженська, В.Я.Мельничайко, В.О.Собко, О.І.Мельничайко та ін.) доводиться принципова доцільність і можливість введення відомостей з лінгвістики тексту в практику навчання мовлення молодших школярів. Внесення до шкільного курсу української мови елементів лінгвістики тексту дасть змогу значно підвищити

рівень оволодіння комунікативно-мовленнєвими вміннями і навичками. Це частково реалізовано у підручниках з української мови для початкових класів.

Мета публікації полягає в тому, щоб обґрунтувати необхідність і доцільність удосконалення роботи над прислівником як засобом зв'язності тексту у практиці навчання учнів початкових класів.

Щоб підвищити ефективність формування в учнів початкових класів вміння будувати зв'язні висловлювання, доцільно зосередити увагу не лише на внутрішній функції частин мови, їх синтаксичній ролі в реченні, а й на здатності частин мови виконувати ще й зовнішні функції – служити засобом зв'язку в тексті.

Помітну роль у побудові тексту відіграють прислівники, які належать до лексико-граматичної групи засобів зв'язності.

Дослідження вчених показали, що лише 17% учнів спроможні визначити в тексті прислівники як засоби зв'язку. Тобто робота над цим засобом зв'язності в школі ведеться недостатньо. Такий невисокий рівень володіння учнями вмінням використовувати прислівники в ролі засобів зв'язку в тексті дає змогу зробити висновок про необхідність удосконалення системи роботи з цією частиною мови.

Коли ж і за яких умов необхідно ознайомлювати молодших школярів з властивостями прислівника як засобу зв'язності?

Учні пропедевтично вивчають прислівник ще у букварний період навчання грамоти, аналізуючи речення за запитаннями вчителя, читаючи колонки слів, доповнюючи речення словами-відповідями на питання *куди? як? коли? де? звідки?* А з прислівником як частиною мови (відповідно до Навчальних програм Міністерства освіти і науки України) школярі знайомляться лише у 4 класі. Вони отримують перше уявлення про специфічні особливості прислівників, вчать відрізняти прислівники від інших частин мови, спостерігати за роллю прислівників у тексті, вибирати з даних прислівників ті, що найбільше відповідають меті і типу висловлювання.

Щоб формувати в учнів вміння використовувати прислівник як засіб зв'язку учителеві варто відвести п'ять-шість годин під час опрацювання цієї частини мови. Доцільно буде наголосити, що широкому використанню прислівників у ролі засобів зв'язності сприяє їх займенникова природа і здатність заміщувати те, що вже було виражене в попередніх частинах тексту [1, 70]. Наприклад:

Долина нарцисів – один з найкрасивіших куточків України, жива легенда Закарпаття. Там на зеленому оксамиті трав сходять мільйони білих зірочок диких нарцисів. Там лежим туманом квіти вкривають підніжжя Карпатських гір. Там природа створює просто дивовижної краси картину.

(З журналу)

Повтор прислівника *там* виконує у тексті не лише функцію зв'язності, а й сприяє виразності висловлювання. Та іноді такий повтор є невиправданим і, як наслідок – порушення смислового зв'язку між реченнями. Наприклад:

Діти готувалися до дня народження мами. Іванко малював плакат, а Оленка готувала букет. Потім діти разом написали привітання. Потім прибрали у квартирі. Потім Оленка накрила на стіл.

(З учнівського твору)

Така помилка, на думку деяких дослідників, пояснюється недостатнім розвитком оперативної пам'яті, нездатної «утримувати» текст. Важливою причиною є також необізнаність школярів із відповідними теоретичними відомостями. Тому вони вибирають засоби зв'язності інтуїтивно, неусвідомлено.

Проте умотивований повтор прислівника в тексті використовується з метою підсилення емоційної виразності висловлювання. Наприклад:

*Все вище й вище, вище й вище
Смітник тотальний виростає*

(Ліна Костенко «Місто Ур»)

Формуванню вміння використовувати прислівник у ролі засобу зв'язності допоможе спеціально розроблена система завдань, у яких учні переходять від вправ розпізнавального характеру до конструктивно-творчих, а від них - до творення власних текстів.

Отже, засоби зв'язку допомагають пов'язати речення в тексті, дають можливість уникнути зайвих повторів слів, служать засобом емоційного підсилення висловлюваного. Удосконалення вмінь будувати зв'язні висловлювання буде можливим, якщо ознайомлення з властивістю частин мови виступати засобом міжфразового зв'язку відбуватиметься в процесі вивчення морфології в початковій школі, а відпрацювання відповідних текстотворчих умінь відбуватиметься на основі вправ, підпорядкованих лінгвістичним та дидактичним вимогам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильківська Н. А. Елементи лінгвістики тексту в початковому курсі української мови: методичний посібник / Н. А. Васильківська. – Тернопіль: ТНПУ, 2011. – 94 с.
2. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі: методичний посібник / М. С. Вашуленко. – Київ: Освіта, 2006. – 268 с.
3. Гац Н. А. Засоби зв'язності тексту у початковому навчанні рідної мови / Н. А. Гац // Початкова школа. – 1996. – №1. – С. 23–29.
4. Мельничайко В. Я. Лінгвістика тексту в шкільному курсі української мови / В. Я. Мельничайко. – Київ: Радянська школа, 1986. – 168 с.